

Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі

«Қазгидромет» РМК

2025 ж. «24-26» мамыр күніне арналған

**Қазақстан Республикасының таулы аймақтары бойынша жауын-шашындық генезисі
бар сел қаупінің күнделікті бюллетені №15**

(Бюллетеньнің қолданылу мерзімі: 2025 жылғы 23 мамыр сағат 20:00-ден 26 мамыр сағат 20:00-ге дейін)

құрастырылған күні: 23.05.2025 ж.

Мекен жайы: Алматы қ., Абай көшесі, 32
Астана қ., Мәңгілік ел,

Сел үдерістерін зерттеу және
селді болжау басқармасының
басшысы:

Яфязова Р.

тел.: 8(727) 267-53-38

e-mail: seli@meteo.kz

Кезекші синоптик:

Тойшыманова А.

тел.: 8(7172) 79-83-75

e-mail: ukpp@meteo.kz

2025 жылғы «24-26» мамырға
Қазақстан Республикасының аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру

Облыстар	Сел қауіп бар аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Қар жамылғысы 3500 м-ден жоғары биіктікте сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 3841 м биіктікте болды. Орта таулы аймақта топырақтың ылғалдануы жоғары. 24 мамырда кей уақытта жаңбыр, найзағай, түнде кей жерлерде қатты және өте қатты жаңбыр (9-40 мм), бұршақ, дауыл. Іле Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз. 25 мамырда жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 26 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Іле Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Кіші Алматы және Үлкен Алматы өзендері алаптары үшін, сел қалыптастырушы факторлардың критериалды мәндеріне жеткен кезде, дауылды ескерту берілетін болады. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.
	Күнгей Алатауы	Үзіліссіз маусымдық қар сызығы жоқ, қар дақтары жатыр. Ауа температурасы көтерілуде. 24 мамырда кей уақытта жаңбыр, найзағай, түнде кей жерлерде қатты және өте қатты жаңбыр (9-40 мм), бұршақ, дауыл. кей уақытта жаңбыр, найзағай, түнде кей жерлерде қатты және өте қатты жаңбыр (9-40 мм), бұршақ, дауыл. Күнгей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз. 25 мамырда жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 26 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Күнгей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.
	Теріскей Алатау	Үзіліссіз маусымдық қар сызығы жоқ, қар дақтары жатыр. Ауа температурасы көтерілуде. 24 мамырда кей уақытта жаңбыр, найзағай, түнде кей жерлерде қатты жаңбыр (1-20 мм), бұршақ, дауыл. Теріскей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз. 25 мамырда жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 26 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Теріскей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.

Жетісу	Жетісу Алатауы	Жетісу Алатауының батыс бөлігінде қар жамылғысы 3000 м және одан жоғары биіктіктерде, солтүстік бөлігінде - 3500 м шамасында және одан жоғары, солтүстік-шығыс бөлігінде - 3000 м-ден жоғары, ал оңтүстік бөлігінде - 3500 м м-ден жоғары. Ауа температурасы көтерілуде. 24 мамырда жаңбыр, түнде кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм). Найзағай, күндіз бұршақ. Жетісу Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз. 25 мамырда жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 26 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Жетісу Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Қар жамылғысы 3500 м-ден жоғары биіктіктерде сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде. 24 мамырда кей жерлерде жаңбыр (1-7 мм), найзағай, күндіз бұршақ болады. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 25-26 мамырда жаңбыр (1-7 мм), найзағай, күндіз бұршақ, дауыл. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Талас Алатауы	
Түркістан	Талас Алатауы	Қар жамылғысы 3500 м-ден жоғары биіктіктерде сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде. 24 мамырда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 25 мамырда күндіз өткінші жаңбыр (1-7 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 26 мамырда өткінші жаңбыр (1-7 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	24-26 мамыр жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	Қар дақтары жатыр. Ауа температурасы көтерілуде. 24 мамырда түнде жаңбыр (1-14 мм), найзағай, күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-10 мм), найзағай, бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 25 мамырда жаңбыр (1-10 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 26 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Тарбағатайда қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
Шығыс Қазақстан	Сауыр	Қар дақтары жатыр. Ауа температурасы көтерілуде. 24 мамырда кей жерлерде жаңбыр (1-10 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 25-26 мамырда жаңбыр (1-10 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Қазақстандық Алтай	Қар жамылғысы 1500 м-ден жоғары биіктіктерде сақталуда. Ауа температурасы көтерілуде. 24 мамырда түнде кей жерлерде жаңбыр (1-10 мм), найзағай, күндіз жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-17 мм), бұршақ, дауыл. Қазақстанның Алтай тауларында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 25-26 мамырда жаңбыр (1-10 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі (1 Қосымша)

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (2 Қосымша)

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Селдің қалыптасу ықтималдығы	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 30 мм (өте қатты жаңбыр) және нақты жауған сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 40 мм	Сұйық жауын-шашынның өте қатты жауу ықтималдығы және ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның нақты жаууы (≥ 40 мм)	Халық пен шаруашылық нысандары үшін үлкен қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның (≥ 40 мм) жауу ықтималдығы	Халық пен шаруашылық объектілері үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының салыстырмалы түрде төмен мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Ұзаққа созылатын сел түзуші қарқынды жауын-шашынның (≥ 40 мм) жауу ықтималдығы	Төмен таулы аймақта селдің пайда болу аймағында адамдар үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдарына және халыққа хабарлау.
	Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның болмауы.	Селдің қалыптасу жағдайлары жоқ	Қауіптілік жоқ	Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға бару және онда болу жоспарланғанда, ауа райының өзгерістерін және дауылды ескертулерді бақылау қажет. Сел қауіпі туындаған жағдайда, сел қауіпі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау керек. Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін (әсіресе арнаның бұрылыстарында), ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел ағынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Қатты жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына (жайылмасына), құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.

2025 жылғы «24» мамырға
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы

Іле Алатау	Кей уақытта жаңбыр, найзағай, түнде кей жерлерде қатты және өте қатты жаңбыр (9-40 мм), бұршақ, дауыл. Батыстан, солтүстік-батыстан жел соғады 9-14, кей уақытта екпіні 18-23 м/с. 2000 м: ауа температурасы түнде 4-9, күндіз 10-15 градус жылы. 3000 м: ауа температурасы түнде 1-6, күндіз 5-10 градус жылы.
Күнгей Алатау	Кей уақытта жаңбыр, найзағай, түнде кей жерлерде қатты және өте қатты жаңбыр (9-40 мм), бұршақ, дауыл. Батыстан, солтүстік-батыстан жел соғады 9-14, кей уақытта екпіні 18-23 м/с. Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 18-23 градус жылы.
Теріскей Алатау	Кей уақытта жаңбыр, найзағай, түнде кей жерлерде қатты жаңбыр (1-20 мм), бұршақ, дауыл. Батыстан, солтүстік-батыстан жел соғады 9-14, кей уақытта екпіні 18-23 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 18-23 градус жылы.
Жетісу Алатау	Жаңбыр, түнде кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм). Найзағай, күндіз бұршақ. Оңтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, екпіні 15-20 м/с. 2000 м: ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 15-20 градус жылы. 3000 м: ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 10-15 градус жылы
Қырғыз Алатау	Кей жерлерде жаңбыр (1-7 мм), найзағай, күндіз бұршақ болады. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 18-23 градус жылы болады.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Кей жерлерде жаңбыр (1-7 мм), найзағай, күндіз бұршақ болады. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 18-23 градус жылы болады.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 17-22 градус жылы.
Өгем жотасы	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 19-24 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-батыстан собатын жел солтүстік-шығысқа ауысады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 13-18, күндіз 27-32 градус жылы.
Сауыр	Кей жерлерде жаңбыр (1-10 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Жел оңтүстік-батыстан, батыстан соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, кей жерлерде 7, күндіз 20-25, кей жерлерде 15 градус жылы.
Тарбағатай	Түнде жаңбыр (1-14 мм), найзағай, күндіз кей жерлерде жаңбыр (1-10 мм), найзағай, бұршақ. Жел оңтүстік-батыстан, батыстан соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20, екпіні 23-28 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, күндіз 22-27 градус жылы.
Қазақстандық Алтай	Түнде кей жерлерде жаңбыр (1-10 мм), найзағай, күндіз жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-17 мм), бұршақ, дауыл. Жел оңтүстік-батыстан, батыстан соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20, екпіні 25 м/с. Ауа температурасы түнде 12-17, кей жерлерде 7, күндіз 22-27, кей жерлерде 17 градус жылы.

«25-26» мамырға 2025 ж.

ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: 25 мамырда жаңбыр (1-3 мм), найзағай. 26 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Ауа температурасы 25 мамырда түнде 3-8 градус жылы, күндіз 15-20 градус жылы, 26 мамырда түнде 3-8 градус жылы, күндіз 10-15 градус жылы.

Жетісу: 25 мамырда жаңбыр (1-3 мм), найзағай. 26 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Ауа температурасы 25 мамырда түнде 2-7 градус жылы, күндіз 20-25 градус жылы, 26 мамырда түнде 2-7 градус жылы, күндіз 15-20 градус жылы.

Жамбыл: 25-26 мамырда жаңбыр (1-7 мм), найзағай, күндіз бұршақ, дауыл. Ауа температурасы 25 мамырда түнде 8-13 градус жылы, күндіз 20-25 градус жылы, 26 мамырда түнде 8-13 градус жылы, күндіз 18-23 градус жылы.

Түркістан: күндіз 25 мамырда өткінші жаңбыр (1-7 мм), найзағай. 26 мамырда өткінші жаңбыр (1-7 мм), найзағай. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 8-13, екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 9-14, күндіз 21-26 градус жылы.

Маңғыстау: жауын-шашынсыз. Ауа температурасы 25 мамырда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 22-27 градус жылы, 26 мамырда түнде 7-12 градус жылы, күндіз 22-27 градус жылы.

Абай: 25 мамырда жаңбыр (1-10 мм), найзағай, күндіз бұршақ. 26 мамырда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм), найзағай, бұршақ, дауыл. Ауа температурасы 25 мамырда түнде 10-15 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы, 26 мамырда түнде 5-10 градус жылы, күндіз 12-17 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: 25-26 мамырда жаңбыр (1-10 мм), найзағай, күндіз бұршақ. Ауа температурасы 25 мамырда түнде 5-10 градус жылы, күндіз 17-22 градус жылы, 26 мамырда түнде 7-12 градус жылы, күндіз 15-20 градус жылы.